Przesyłka uiszczona ryczałtem

Nr. 66(73) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. gruodžio mėn. 21 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Lietuvių visuomenės, politikos ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1.
Redakcija priima nuo 10 iki 12 val.
Administracija priima 9—2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina.
Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 4 auks., pusei metų — 2 auks. 3 mėn. — 1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat.
Užsienyje metams 1 doleris.
Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

KAS JIEMS NEPATINKA.

„Vilniaus Rytojaus" skaitytojai jau žino, kad lapkričio mėn. 27 dieną Varšuvos Seime, Ukrainų atstovų klube įvyko lietuvių, ukrainų ir gudų delegatų bendra konferencija (žiūrėk „Vilniaus Rytojų" Nr. 61). Konferencija tarp kita ko sudarė „Susižinojimo Komitetą", kurian įeina visų trijų tautų atstovai.

Šia konferencija susidomėjo pirmiausiai lenkų spauda, paduodama plačius jos eigos aprašymus. Nepalankiausiai apie ją atsiliepė endekų spauda, o Vilniaus endekų organas „Dz. Wil.", aprašęs piktai jos eigą, pabrėžė, kad konferencijos sušaukimo dieną jie gerai atminsią. Endekų organo toksai posakis yra paprastas grąsinimas ir mūsų jau ne kartą girdėtas.

Rado atbalsio, ir tai labai gyvo, ta konferencija ir N. Lietuvos spaudoje. „Lietuvos Aidas" gruodžio 7 d. įdėjo vedamąjį staipsnį, paskirtą konfenrencijai. Straipsnio čia nekartosiu, tik pabrėšiu, kad laikraštis priduoda jai didelės reikšmės.

Šita „Lietuvos Aido" nuomonė, kaip lygiai ir pati konferencija, be galo nepatiko ir lenkų sanatoriams. Vilniškių sanatorių organas „K. W." įsidėjo (284 Nr) ilgą straipsnį, stengdamasis įkalbėti, kad konferencija, neturinti jokios reikšmės, „Lietuvos Aido" užimta pozicija klaidinga". Pamatinė autoriaus mintis yra ta, kad jis, paneigdamas konferencijos bet kokią reikšmę, tvirtina, kad Rytų Europos politikos santykių išsivystimas priklausysiąs ne nuo minėtų tautų pastangų ir norų, bet nuo lenkų vidujinės ir užsienio politikos. Išeina, kad tos trys tautos gali daryti, siekiant tikslą, ką nori, bet jų likimas priklausąs nuo kito malonės. Gražus „lenkų demokratinių sluoksnių" demokratizmas!

Bet tik labai gaila, kad autorius sąmoningai tos politikos platesnį paaiškinimą nutyli. Matyt jam labai nepatogu prisipažinti, kad šių dienų Lenkijoj yra 1/3 visų gyventojų nelenkų, kad santykiai su Sovietų Rusija yra nepavydėtini, kad Vokietija nenustoja kalbėjusi apie Rytų sienų reviziją, o su Lietuva nėra jokių santykių. Jeigu dar grįžę prie pirmojo dalyko pridursime, kad tie 10 milijonų nelenkų nepasitenkina tautinių mažumų vardu ir padėtimi, bet turi platesnių tautinių tikslų, tai suprasime, kad „Kur. Wil." labai nejauku liesti tasai klausimas, suprasime, kad jis negalėjo daugiau nieko ir pasakyti.

Nemažiau nerimtai atrodo ir „Kur. Wil." duodama statistika, kur jis remdamasis sąmoningai suklastotais p. Świechowskio ir Gorzuchowskio skaitmenimis tvirtina, kad šiuo metu lietuvių Lenkijoj yra 80,000—90,000. Apie tų ponų statistiką mes jau esame rašę ir nurodėme jų vertę. Bet kai nėra kas sakyti, tai ir „ale" žodis.

—

Iš visa to matome, kad lietuvių, ukrainų ir gudų tautų pastangos susiburti bendram veikimui nepatiko lenkams, pradedant endekais ir baigiant net demokratais. Nepatiko taip pat įvairios rūšies gudiškiems ir ukrainiškiems sanatoriams. Vienodi mat tikslai, iš vieno bliūdo valgo. Ne visai palankiai atsiliepė apie lietuvių dalyvavimą toje konferencijoje ir mūsų „pažangiųjų" laikraštis „Viln. Žodis". Norėtume manyti, betgi kad tai bus tik korektūros riktas.

Bet vistiek ar kam patinka ar nepatinka, minėtos tautos, nežiūrėdamos skirtingų savo kalbų ir kultūrų, šių dienų sąlygose turi rasti bendrą žodį.

Mirūnas.

Perskaitęs „Vilniaus Rytojų" duok kitam.

Perversmo sukaktuvės Nepr. Lietuvoj.

Gruodžio mėn. 17 d. sukanka trys metai, kai Lietuvos tautininkai padarė perversmą ir valdžią paėmė į savo rankas. Sukaktuvių proga, anot lenkų spaudos, tautininkų partijos pirmininkas, Lapėnas, pasikalbėjime su laikraštininkais pareiškė, kad tautininkų valdžia galinti džiaugtis ir didžiuotis, sutvarkiusi Lietuvos iždą ir apskritai įvedusi krašte tvarką ir ramybę. Valdžia visuomet buvusi bešališka, apie ką liūdyja atmainos ministerių ir areštai pačių tautininkų, kurie tik prasižengė prieš įstatymus. Voldemaras turėjęs pasitraukti, nes jis vedęs fašistinę politiką, o Lietuva juk demokratiška respublika. Artimiausioj ateity būsią seimo ir prezidento rinkimai sulig naujos konstitucijos.

Ar pasikalbėjimas tiksliai nupasakotas, sunku tvirtinti. Pažymėtiną tik, kad ir lenkų spauda nors kartą neužginčijo pareiškimo apie N. Lietuvoj gerą tvarką. Matyt, pagaliau įsitikins.

Vytauto muziejus.

Švenčiant Vytauto Didžiojo 500 m. jubiliejų norima pastatyti Kaune didžiulis jo vardo muziejus Vytauto muziejus žada būti taip didelis, kad jame sutilps visi Kauno muziejai. Tam tikslui kiti met norima pastatyti atitinkami rūmai, dabartinio karo muziejaus vietoj, arba Vytauto kalne. Miesto valdyba jau pokvietė vietos inžinierius paruošti muziejaus rūmų projektą ir pažadėjo už geriausią sumokėti 3000 litų, už antrą lygiai gerą — 2000. Kaip matom darbas jau pradėtas.

Aplink Lenkijos Seimą.

Seimas, kaip žinome, pareiškė vyriausybei nepasitikėjimą ir ji atsistatydino. Valstybės Prezidentas pradėjo tartis su Seimo partijų vadais, bet apie tuos pasitarimus nieko nepaskelbta ir nauja vyriausybė nesudaryta. Seimas su vyriausybe susikirto dėl konstitucijos keitimo; vyriausybė norėjusi seimą suvaržyti, seimas gi nenorįs nuo savo teisių atsisakytl, nors abi pusės gerai supranta, kad Konstitucija nevykusi ir ją keisti reikia.

Gruodžio 17 d. Valstybės Prezidentas pasikvietė į savo rūmus visų partijų vadus, išskyrus tautinių mažumų ir Komunistų atstovus, ir dar kartą sujais tarėsi. P. Prezidentas pareiškė, kad p. Svitalskis vyriausybėje nepasiliks ir kad norįs sužinoti, ar Seimas imsis konstitucijos keitimo klausimą svarstyti. Kalbėjo visų pakviestų partijų atstovai, kalbėjo ir žydas Rozmarinas (žydai jau — ne tautinė mažuma); visi pasisakė už konstitucijos keitimą. Kaip matome abi pusės nusileidžia: p. Svitalskiui naujos vyriausybės sudarymas nebus pavestas, Seimas sutiko imtis konstitucijos keitimo darbo. Dabar laukiama naujos vyriausybės ir tai tokios, su kuria Seimas galės bendradarbiauti. Pažymėtina, kad šiose visose derybose marš. Pilsudskis nedalyvavo viešai. Kai kas linkęs daryti iš to daug žadančias išvadas.

Apie Konkordatą.

N. Lietuvos spaudoje vedami ginčai del sudaryto su Vatikanu Konkordato. Pravartu ir mums susipažinti, kaip žiūri į Konkordatą aukštieji Katalikų Bažnyčios dvasiškiai teisininkai.

Teisėtai paskeibtas Konkordatas yra tikras įstatymas. Konkordato įstatymas yra privalomas tiek abiem susitariusiom pusėm, tiek valstybės žmonėms. Konkordato aiškinimas priklauso abiejų sutartį sudariusiųjų šalių tarpusaviam susitarimui. Nuo autentiško Konkordato aiškinimo teisės reikia griežtai skirti teisę naudotis juo, kaipo įstatymu. Įstatymas tam ir leidžiamas, kad jį visi **žinotų, vykdytų ir juo naudotųsi.** Vykdant įstatymą ginant ar saugojant savo teisę, tenka kiekvienam užinteresuotam šauktis įstatymo pagalbos, o taip pat remtis įstatymo galia, cituoti įstatymo straipsniai. Tas dar nereiškia aiškinti įstatymą, tai tik reiškia naudotis įstatymo suteiktomis teisėmis, ginant ar saugojant savo rūpimą ar rūpinamą reikalą. Ta teisė lygiai priklauso visiems: **ir valdomiems** ir valdžiai, nes įstatymas yra už visus aukštesnis ir visiems turi būti lygus.

Prie progos primename, kad veikiąs Lenkijoje Konkordatas paliko pamaldų tvarką bažnyčiose tokią, kuri buvo prieš Konkordato išleidimą. Jis leidžia tą tvarką pakeisti tik tuo atveju, jei bus padarytas atitinkamas Lenkijos Episkopato nutarimas. Kitokio bažnytinių pamaldų tvarkos (reikia suprasti ir kalbos pakeitimo) keitimo būdo Konkordatas nenumato, ir kas, negavęs Lenkijos Episkopato sutikimo, jas pakeistų, reikia elgtųsi neteisėtai, statytų save aukščiau Konkordato. Be to, kas į tą neteisėtumą nurodytų, tai tik reikštų, kad suteiktomis teisėmis naudojasi, gina ir saugoja savo rūpimą reikalą.

Geležinkelių konferencija Maskvoj.

Šiomis dienomis Moskvoj atidaroma Sovietų Rusijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos geležinkelių konferencija keleivių traukinių judėjimui suderinti. Konferencija turi tikslu palengvint tarp minetų valstybių keleivių susisiekimą. Konferencija užtruks apie savaitę.

Ugniakalnis Etna pradėjo veikti.

Iš Rymo praneša, kad Sicilijos ugniakalnis Etna, kuris buvo bent kiek aptilęs vėl pradėjo smarkiai veikti. Iš ugniakalnio veržiasi deganti lava, kuri liejasi apylinkėj. Tuo tarpu pavojaus nėra bet jei ugniakalnis pradės smarkiau veikti, priseis aplinkinių mestų gyventojams kraustytis toliau nuo ugniakalnio.

POLITIKOS APŽVALGA.

Austrija po karo tapo apkarpyta ir iš didžiulės monarchijos padaryta maža respublika su 6 milijonais gyventojų, kurių 2 milijonai gyvena sostinėj Vienoj, likusieji 4 — mažesniuose miestuose ir kaimuose. Austrijos miestų pramonė, ypač Vienos, buvo pritaikinta didelei valstybei. Dabar ta valstybė apie 10 kartų sumažėjo, o Vienos fabrikai ir darbininkų minios paliko tos pačios. Pagaminamų prekių nebuvo kam parduoti, todel dalis fabrikų užsidarė, darbininkai neteko darbo, krašte prasidėjo skurdas ir neramumai, kurie nuo pat naujosios Austrijos atsiradimo iki šiai dienai tęsias. Čia nuo pat pradžios kovoja tarp savęs dvi partijos: darbininkų ir ūkininkų, prie kurių prisideda ir pasiturintieji miestelėnai. Tos partijos iš karto pešėsi tik seime ir mitinguose, bet vėliau susikūrė ginkluotas kariškas organizacijas: darbininkai Schutzbundą (šucbundą), o jų priešininkai Heimwehrą (heimverą) ir ėmė vieni kitiems grąsinti ginklu, prieidami vietomis prie tikrų kautynių ir kraujo praliejimo. Pradžioj viršus buvo darbininkų pusėj, jie surašė ir Austrijos konstituciją, kurioj visų pirma apdraudė savo teises. Paskui paėmė viršų dešiniosios partijos, prasidėjo ilgos kovos del konstitucijos pakeitimo ir pagaliau konstitucija tapo pakeista. Neramumai tačiau nesibaigia. Paskutinėmis dienomis spauda pranešė apie kruviną susirėmimą tarp Schutzbundo ir Heimwehros mieste Ebensee. Yra keletas sužeistų abiejose pusėse. Tuo pat laiku buvo tokių pat susirėmimų ir Vienos apylinkėse. Tie paskutinieji įvykiai tai tik nuotrupa nuolatinių Austrijos vidaus neramumų, kurie pakankamai įrodė, kad dabartinė apkarpyta ir laimėjusių karo valstybių suvaržyta Austrija yra turptautinės politikos klaida ir kad toji klaida reikės ateity atitaisyti.

Italijos nesusipratimai su Popiežium pasibaigė ir santykiai Italijos valdžios su Šventuoju Sostu gerėja. Nesusipratimų pradžia 1870 m., kada Italų kariuomenė užėmė Romą. Popiežius, kaipo Bažnyčios galva, nenorėjo priklausyt nuo pasaulinės valdžios, todel užsidarė savo rūmuose ir iki paskutinių metų iš ten neišėjo. Šiemet pasirašyta Švento Sosto su Italų valdžia sutartis pripažino Popiežiaus nepriklausomybę. Tapo įkurta nepriklausoma Vatikano valstybėlė ir atnaujinti santykiai su Italija. Paskutiniu laiku Italijos karalius su karaliene aplankė ir pasveikino popiežių, pareikšdami savo prisirišimą prie katalikų Bažnyčios ir Šventojo Sosto. Vėliau slaptosios konsistorijos posėdy, kur buvo paskirta šeši nauji kardinolai ir keletas vyskupų, Popiežius kvietė susirinkusius džiaugtis paskutinių metų įvykiais Bažnyčios gyvenime ir pažadėjo išleisti enciklika, kurioj bus tie įvykiai aprašyti

— Vokietijoje įsikūrė nauja partija. Ji susidarė ir krikščionių ukininkų partijos ir atskilusių nuo tautininkų dalies atstovų; nauja partija vadinasi krikščionių nacionalistų grupė.

— Gruodžio 15 d. Popiežius Šv. Petro bazilikoje paskelbė palaimintais 136 anglus; gruodžio 16 d. pakėlė į kardinolus 6 aukštus dvasininkus; dabar kardinolų bus iš viso 63.

— Tautų Lygos Taryba susirinks sausio 13 d.; jai bus patiekta [svarstyti šie klausimai: Kellogo paktas, muitų paliaubos, Palestinos padėtis, Irako priėmimas į Tautų Lygą, vengrų optantų ir Vokiečių — lenkų mažumų skundai.

— Bolševikai Minske rengiasi nuimti bažnyčių ir cerkvių varpus; mat, tuo būdu norima sutrukdyti Kalėdų švenčių sventimą.

— Prancūzijos vyriausybė reikalauja iš parlamento duoti karo reikalams 3300 milijonus frankų.

Lietuviais esame mes gimę!..

Šį straipsnelį esame gavę iš Belgijos. Dedame jį, kad skaitytojai susipažintų, kaip žiūri į mūsų tautinę būklę žmonės, kurie pažįsta Rytų Lietuvą iš laikraščių ir laiškų. Gal nuoširdus teisybės žodis paskatins mus griežčiau laikytis tolimesnių to himno žodžių: „... lietuviais norime ir mirti!“ **Red.**

Ne vienas gerb. skaitytojų perskaitęs šią antraštę, prisimins iš kur tie žodžiai paimti. Jie ne iš piršto išlaužti, bet žymaus Prūsų veikėjo ir mokslininko, Jurgio Zauerveino sudėti, skambėjo ilgą laiką po mūsų Didžiosios ir Mažosios Lietuvos žemelę. Tai pirmasis mūsų tautos himnas, kuris ilgai jaudinęs prislėgtą svetimos vergovės mūsų tautinį supratimą, jausmus ir sąmonę nepersenai užleido vietą Kudirkos, t.y. dabartiniam Lietuvos Himnui. Dabar pirmasis mūsų himnas tapo eiline dainele, kurią, manau, mūsų jaunimas turi savo repertuare ir retkarčiais užtaukia. Bet aš čia nesileisiu į mūsų dainų pasaulį, į jo gražumėlį ir reikšmę, kurią mes turėtume gerai suprasti būdadami esamoj padėtyj. Aš čia norėčiau kreiptis į savo brolius, kurie yra nutolę nuo taip brangių mūsų pirmojo himno žodžių. Tik pažvelkime į jį, užtraukime jo pirmąjį posmą ir pasiklauskime savęs ar mes esame ir einame savo tėvų tėvų pramintais takais. Bet atsiras ir tokių nelaimingų, kurie įvairių veiksmų veikiami nedrąsiai nulenkę galvą pasakys „mea culpa“, mūsų broliai žengia su didžiausiu kantrumu pirmyn, ūgdo tautinę sąmonę, neleidžia užgęsti mūsų ugnelei, mes gi atsiliekam, mes silpni, mumis gyvenimo vėtra negailestingai bloškia ir dievai težino kuo mes išliksime. Šie pastarieji yra mūsų tautos nelaimė.

Bet atsiranda ir tokių, kurie per savo nesusipratimą ne tik, kad patys sulepšėję, ištyžę ir nerdamiesi iš savo kailio eina šunkeliais, bet dargi ir savo broliams pakiša koją. Šie jau yra tikrieji paklydėliai, nedėkingi sūnūs, o jų, matyt, kas kart daugiau mūsų tarpe atsiranda. Rašydamas šiuos žodžius aš prisimenu visą eilę tilpusių „Vilniaus Rytojuj“ korespondencijų ir nesenai gautus iš Jūsų tarpo laiškus, kurie manęs visai nedžiugina, atvirkščiai, verste verčia šiuo reikalu tarti porą žodžių. Rašoma, girdi, tam tikro kaimo jaunimas buvęs grynai lietuviškas dabar jau užmiršęs savo tėvų kalbą švebeldžioja, dovanokite už išsireiškimą, tarp savęs viešumoj „šlechecka“ kalba. Atsiranda jų tarpe dargi ir tokių, kurie net drįsta iš savo gimtosios kalbos ir bendrai iš savo brolių, vieni per savo nesusipratimą, kiti už keletą grašių, pasijuokti. Kito kaimo jaunimas ne geresnis esąs, nieko daugiau nežinąs kaip tik susirinkus gerai išsigerti kortomis palošti ir kitomis visokiomis nedorybėmis užsiimti. O apie dorąjį kurį darbą: organizaciją, knygų skaitymą, dainas, mokslinimąsi nei neužsimink. Tai, girdi, esą tik prietarai, išmislai kurais mums galvas kvaršyja įvairūs mokovai su savo laikraščiais. Žodžiu, kaip laikraščio, taip ir laiškų panašios žinutės mums sakyte sako, kad tarp mūsų, anot žymaus Norvegų rašytojo Ibseno, yra lavonas, kuris reikia būtinai iš savo tarpo pašalinti.

Sakoma, jei nori laisvės veržkis į ją, nutrauk vergijos pančius. Ir iš tikrųjų, kur to lavono priežastis? Žinoma, vergystėj, *mūsų asmens vergystėj.* Nepaslaptis yra, kad šiuo vergiškumu mes esame apdovanoti netolimos savo praeities. Visi gerai žinome, kad mūsų dalis ilgai kentėjo po rusų, kita dar ilgiau—po prūsų vergija. Praradę savo nepriklausomybę ir nebūdami gerai apsišvietę negalėjom tinkamai atsispirti mūsų engėjų politiniams apetitams. Doro, patvaraus sąžiningo iš prigimties lietuvio šios brangios kultūrai ir bendrai žmoniškumui ypatybės pradeda blukti.

Vieni savo tėvų kruvino darbo prakaitu šiek tiek pasimokę suponėjo, nutolo nuo savo gimtojo lizdo ir aukso dievaičio bei kitų gėrybių apjakinti pakėlę sparnus, jie į visas puses išskrido laimės ieškotų. Rusų žandaras tokiems „ponams“ tapo brangesnis už savo kraštą, kalbą ir tėvelių vargdienių lietuvišką milinę. Tai buvo nelaimingi Raseinų Magdės, lepšės, ištižėliai, šiaudadūšiai — tikrieji vergai. Jie nedrįso drąsiai pažiūrėti gyvenimui į akis, pasiklausti savęs kas jie esą, kur jų gyvenimo tikroji esmė ir kelias. Zuikiai. Jie pūtė engėjų dūdon iš by kurios pakištos jiems gaidos. Kiti gi gyvenimo nuskriausti ir neišvydę mokslo šviesos negalėjo lengvai susigaudyti politinėse rezginėse ir krašte pasireiškiusioj korupcijoj. Valdininkų nesąžiningumas, kyšiai, lietuvių spaudos uždraudimas, įvairūs persekiojimai ir t.t. štai veiksmai, kurie mumis darė, anot Vydūno, mūsų Mažos Lietuvos garsaus rašytojo, ne sau žmonėms. O jei prisiminsime pagaliau ir tų visų machinacijų priemonę — garsiąją kazokišką nahaiką, sutiksime, kad tokioms sąlygoms susidėjus buvo sunku masėms išlikti nepaliestoms, sau žmonėmis. Vergystė pasiekia aukščiausio laipsnio. Lietuvos dangus niaukiasi, tauta pakirsta, it laivas atviroj jūroj be vairo, negailestingai priešų blaškoma. Tą pastebėjo jautresni ir tikri mūsų tautos sūnūs ir stvėrėsi darbo. Jų širdyse plakė savo krašto meilė, viltis ir pasiryžimas. Bet, deja, žinome gerai kas jų laukė. Nuolatos jų eilės buvo retinamos ir kuriamos iš jų „kolonijos“ Sibire, o taip pat ir kalėjimuose. Ir kodel su jais taip buvo elgiamasi? Nejaugi jie buvo kriminalistai ar kurie kiti neklaužados, kuriems panašios „įstaigos“ yra steigiamos. Ne ir dešimt kartų ne! Tai buvo tie, kurie drįso drąsiai pažiūrėti gyvenimui į akis, pasisakyti kas jie esą ir ko jie nori. O jų noras buvo pabrėžtas kilnus ir vienas: gana vergystės, mes esame žmonės, bet ne daiktai ir todėl turime tam tikras teises ir pareigas; esame tauta kaip ir kitos ir gyvendami savita kultūra norime įeiti į mums prideramą tautų šeimą ir įnešti į bendrą žmonijos lobyną tą darbo dalelę, kuri mums yra skirta.

Tai mūsų asmens atgimimas, o jo pasėka ir mūsų tautos iš letargo miego prisikėlimas. Garbė jiems. Jų neužmiršo dėkingieji tautos sūnūs, jiems pastatė visą eilę paminklų, jų vardas šventai minimas jų lūpose ir laikomas širdyj. Bet to dar maža. Jų kaulai ramiai ilsėsis iškovotoj sau žemelėj tik tuomet, kuomet mes visi lietuviai ligi vieno išsivaduosim, išguisim iš savęs tą nelemtą asmens vergystę, pažinsime save ir gryna sąžine galėsime užtraukti „Lietuviais esame mes gimę!.. Tik tuomet jiems ir visai mūsų tautai bus pastatytas paminklas už varį stipresnis, kurio, anot romėnų rašytojo Horacijaus nei graužąs lietus, nei galingas vanduo, nei eilės metų nesugriaus.

Smalėnas.

Balsas iš sodžiaus.

Dedame šį straipsnį, norėdami geriau nušviesti mūsų kaimo gyvenimą ir vargus. Daug čia pasakyta karčios tiesos, bet vis tik nereikėtų užmiršti, kad ir svetur tie patys vargai; tik ir ten dažnai nera galimybės nuo to vargo toliau bėgti.

Todel ten tenka su tuo vargu susidurti ir jis žūt būt nugalėti. Ar ne geriau būtų čia, vietoje, tas pačias jėgas savo būvio pagerinimui savartoti? **Red.**

Straipsny p. R. M. „*Ten gera, kur mūsų nėra*“, labai nusistebi, kad pasirodžius emigracijos agentui vienoj ar kitoj apylinkėj, žmonės galvatrukčiais skuba užsirašyti Brazilijon, Argentinon, Uragvajun. Tiesa, tai liūdnas ir skaudus reiškinys. Nėko jis gera nežada Tautai.

Bet kas gi per priežastis?—Tiktai ne „laimės“ ieškojimas, ne noras lengvai praturtėti ir tapti ponais, kaip mano g. autorius. Nevertėtų taip lengvai, gerai neištyrus, spręsti. Mums visur vienodai sunkus darbas duonelei pelnyti. Čia jau nėko nepadės baidymai...

Mūsų, lietuvių, senai žinomas darbštumas ir taupumas vargiai galėjo patenkinti anų metų žmonių reikalavimus. O ką sakyti dabar, po karo, kada sparčiai kyla apšvieta mūsų krašte ir kada besivejame vakarų Europos kultūrą. Juo labiau, kad apie ekonominę mūsų gerovę niekam galvos nesopa, ji neina kartu su apšvieta, bet, atbulai, kas metai blogėja. Del didelių mokesčių, nedarbo, prieaugliaus ir t.t. jaunimas neturi kur dėtis, ir todel pasilieka vienintelės išeities durys — emigracija, nelyginant, kaip žuvims padarytos aketės: pritrūkus po ledu oro, kad neužtroškus, jos masėmis suplaukia prie jos atsigaivinti ir net iššoksta iš vandens ant ledo, nežiūrint į jokį gręsianti joms povojų.

Tiesa, gėda, kad nesiimame amatų. Galėtume būti kalviais, batsiuviais, tarpininkais, pirkliais, krautuvininkais, bet nereikia užmiršti, kad kiekvienas amatas reikalauja mokslo, mokslus pradėti—reikalingas kapitalas; tuo tarpu pas mus jo nėra, su vargu vienas antras uždirbtas auksinas reikia atiduoti mokesčiams, o čia ir pragyvenimui trūksta, reikia kaip nors gelbėti nuo bado save ir šeimyną; Dievie saugok dar ligos, ar kitos kokios nelamės... Ūkininkas turįs—5 dešimtinių, sulaukęs 9—10 metų sūnaus, neatiduoda mokintis amato, kad išaugęs lengviau pelnytų duoną ir visuomenei būtų naudingas, bet atiduoda į piemenis už kelius pūdus rugių metams, kad palengvinus tėvams auginti jaunesnius jo broliukus ir sesutes; ir taip iš kartos, karton eina: kiekvienas kinko savo vaikus, šale savęs, kad padėtų vilkti sunkų gyvenima vežimą.

Laimė, kad dabar, įvedus privalomą mokslą, betarnaują vaikai yra priversti lankyti mokyklą nors kelias dienas į sąvaitę, ir po kokių metų promoksta skai-

4) **Dobžanski's.**

KAJETUKAS.

Vieno veiksmo komedijėlė.

Kajetukas. O ne, bučiuoju rankeles, visą kelią miegojau.

Ksavera. Kaip gi ponui mūsų apylinkės patiko?

Kajetukas. Labai, poniute, o ypač bulvės, labai gražios!

Ksavera. Bet ponas sakeisi visą kelią miegojęs?

Kajetukas. (*Sumišęs*). Tai yra ... a ... a ... bet prie bulvių vežikas mane pažadino.

Ksavera. Matyt ponas iš pašaukimo šeimininkas. Prašau pono sėstis.

Kajetukas. Bučiuoju rankytes.. (*Sėdasi iš tolo*).

Ksavera. (*Koketuodama*). Prašau arčiau.

Kajetukas. Širdingai dėkoju poniutei, man ir čia gerai.

Ksavera. Bet aš pono prašau.

Kajetukas. Dėkuoju... (*Sėdasi pie jos ant kanapos*).

Ksavera. Kaip pono tėvas gyvena?

Kajetukas. Bučiuoju rankytes, poniute, (*bučiuoja rankas*), gerai, tik truputį kenčia dėl stokos apetito.

Ksavera. (*Į šalį*) koks naivus! (*Balsiai*). Bet liga nepavojinga?

Kajetukas. Bučiuoju rankytes, ne, nes valgo gerai.

SCENA IX.

Tie patys ir Gipolitas.

Gipolitas. (*Įeina su tarnu, šis neša pusryčius*). Aa, sugavau ant kanapos burkuojančius! (*Kajetukui*). Oi tu, išdykėli!

Ksavera. Iš tiesų turiu rausti!

Gipolitas. Kajetonukas! Tuojau ant kanapos ir kvaršina.

Kajetukas. (*Nustebęs*) Bet, pone, juk aš ne šitą...

Gipolitas. Nesiteisink! Aš tik pagirsiu! O, mėgstu jaunus vyrus, mokančius apsukti jaunučiukėms galvas!

Kajetukas. Bet, pone, kaip Dievą myliu, ši...

Gipolitas. Teisinasi vargšas! Duok ramybę, sėskis pusryčiauti: pavalgysi, tada kalbėsi!

Ksavera. Prašau sėstis! (*Kajetukas nori atsisėsti kampe, bet Gipolitas jį pasodina prie Ksaveros*).

Gipolitas. Sėskitės drauge, taip, viens prie kito.

Kajetukas. Čia oro traukimas, aš atsisėsiu čionai. (*Sėdasi priešais Ksaverą*).

Gipolitas. (*Tyloms*) Aa, gudruoli! Nori sėdėti priešais, kad koresponduoti būt geriau?

Kajetukas. Pusryčiaudamas niekuomet nekoresponduoju.

Gipolitas. O kada gi, išdykėli?

Kajetukas. Paprastai vakarą, pone.

Gipolitas. Oi tu, išdykėli! Sakai vakarą!

Kajetukas. Su žvake, pone.

Gipolitas. Su žvake! Su žvake! A kad tave kur galas! Ką pasakys, vieni juokai! Bravo vyras! Kaip du lašu, visas tėvelis.

Ksavera. (*Į šalį*) Iš tiesų moka juokauti. (*Kajetukui*). Prašau poną daugiau valgyti.

Kajetukas. Bučiuoju rankeles...

Gipolitas. Kajetukai, valgyk gi! Kas, ar meilė apetitą atėmė?

Ksavera. (*Kukliai*) Tai ponas Kajetukas įsimylėjęs?

Gipolitas. Iki ausų!

Kajetukas. (*Sumišęs*) Bu... bučiuoju... rankytes!

Gipolitas. Aa, patvirtindamas rankas bučiuoju, gudrus brol' tu, gudrus!

Ksavera. (*Susjiaudinus*) Prašau poną valgyti!

Kajetukas. Bučiuoju rankytes, jau negaliu!

Gipolitas. Į tavo lėkštę žiūri. Nori, kad iš savos jam duotumei. A, žinau tuos meilikavimus. Na, padaryk tą, Ksaveryte, padaryk! duok jam iš savo lėkštės!

Ksavera. Bet... aš nedrįstu...

Gipolitas. Padaryk, jei myli mane! žiūrėk, net laižosi.

Ksavera. (*Susigėdinus paduoda jam savo lėkštę*) Prašau poną...

Kajetukas. Dievaži, nega.., ga...

Gipolitas. Aa, nori, kad pati savo rankyte paduotum! Padaryk tai, širdele!

Ksavera. Aš gėdinuos...

Gipolitas. Nesigėdink! Taip! (*Ksavera ima šakutėmis gabalą ožkienos. Kajetukas žiūri į ją stebėdamasis*).

Ksavera. Prašau poną.

Kajetukas. Bučiuoju rankytes...

Gipolitas. Na gi prasižiok (*Kajetukas išsižioja*). Dabar susičiaupk... Taip, mano karveliai! Mylėkitės! Reikia nešdintis, nes senis tokiuose dalykuose nereikalingas. Jūs, jaunieji, patys geriau suprantate. Aaa! Ot tai bravo vyras, tegu jį perkūnas... (*Išeina juokdamasis*).

SCENA X.

Ksavera. (*Išėjus iš užstalės paseėja porą žingsnių. Kajetukas gi visą laiką sėdi prie stalo*).

Kajetukas. (*Sau po pauzos*) Kas yra šitam seniui? Kodėl jis taip išlėkė? Kam jis mus vienus paliko? Ar mes dviese turim sutepėti likusią ožkieną?

Ksavera. (*Į šalį*) Ir nesusipranta. (*Kosti*).

Kajetukas. (*Į šalį*) Tai ši ponia džiovininkė.

Ksavera. (*Sau*) Reikia kaip nors prakalbinti. (*Balsiai*) Ištikrųjų, esame vieni...

Kajetukas. (*Eina nuo stalo*) Atsiprašau, poniute, jei poniutė pageidauji, galiu išeiti.

Ksavera. O ne! Prašau pasilikti, tik, kad panelei su vyriškiu vienai nepritinka...

Kajetukas. Panelei... Bet šitam kambary juk jokios panelės nėra.

Ksavera. (*Sau*) Ką jis sako? (*Balsiai*) Ar ponas manęs nematai?

Kajetukas. O kaip gi! Matau, poniute, juk aš ne aklas!

Ksavera. (*Pro dantis*) Dėlko ponas taip dažnai vartojant žodį „paniute“?

Kajetukas. Kaip visuomet — gerbdamas.

SCENA XI.

Tie patys ir Julė. (*Įeina ir klausos ištolo*)

Ksavera. (*Piktai*) Ar ponas man be pagarbos jausmo daugiau nieko ir neturi?

Kajetukas. (*Į šalį*) Apie dovanas kalba. (*Balsiai*) Bet poniute, juk aš ne iš turgaus važiuoju.

Ksavera. Jūs, pone, perdaug sau pavelyjat...

Kajetukas. Perdaug pavelyjat...

Ksavera Kad čia būtų mano tėvas, poną už tai nubaustų!

Kajetukas. Poniutės tėvas! Tai jis dar gyvas?!

Ksavera. (*Piktai*) Gerbiamas pone? Jau perdaug užgaulingai juokauji!

Julė. (*Į šalį*) Jis nežino, kad ji pono Gipolito duktė.

Kajetukas. Atsiprašau, geroji poniute, bet aš nežinau, dėl ko čia pykti.

Ksavera. (*Pro dantis*) Ponas nežinai?!

Kajetukas. Turbūt gerbiamasios poniutės tėvas — žmogus jau senyvas?

Julė. (*Tyloms Kajetukui*) Nustok, pone, juk ji pono Gipolito duktė!

Kajetukas. Oi!

Ksavera. (*Susierzinus*) Jau pusryčiaujant užteko pono geliančių juokų, bet šie, jau pereina ribas! (*Greitai išbėga*).

Perskaitęs duok kitam.

„VILNIAUS RYTOJAUS“ KVIESLYS.

Sveiki gyvi, broliai ir sesers lietuviai!

Jau metai, kai jus lankiau, o taip pasiilgau, tiek daug rengiuosi jums papasakoti, kad nežinau nuo ko ir pradėti.

Pirmiausia paklausiu jus, brangūs „Vilniaus Rytojaus“ skaitytojai, ar išpildėt pernykščių metų mano prašymą? Ką? Neatsimenat, ko aš jus prašiau? O gi užsirašyti **„Vilniaus Rytojų“**. Sakote, kad užsirašėt. Tai labai gerai, man tas labiausiai ir rūpėjo. Ir aš neabejoju, kad jūs skaitydami per tuos metus **„Vilniaus Rytojų“**, jį taip pamėgot, kad savo gyvenimo be jo neįsivaizdinat. Gerai. Tai ženklas, kad jūs jau įvertinat lietuvių spaudos reikšmę ir naudą sunkiame jūsų gyvenime. Bet Kvieslys norėtų dar ko nors daugiau; mat jau Kvieslio toks papratimas, kad jis prašo prie švento stalo visus: senus ir jaunus, vyrus ir moteris, didelius ir mažus, mokytus ir bemokslius, ponus ir prasčiokus. Prašo prie bendro stalo, prie bendro darbo ir prie bendro džiaugsmo. Matau iš jūsų veidų, kad skaitydami **„Vilniaus Rytojų“** jūs savo vargus žymiai palengvinote, sumažinote, nes daug jame radote naudingų žinių, patarimų, pamokymų.

Bet ar visi šio krašto lietuviai skaito **„Vilniaus Rytojų?“** Toli gražu, nevisi. O taip būt negali. Ten, kur **„Vilniaus Rytojus“** iki šiol dar nepasirodė, ten dar tamsu, vargas. Taigi, brangūs skaitytojai, padėkitė Kviesliui surasti tuos lietuvius, kurie dar neskaito **„Vilniaus Rytojaus“**, padėkite juos prikalbėti užsirašyti mūsų laikraštį. Nes ir jie, kaip ir jūs, trokšta šviesos, nori sumažinti savo vargus, nori praregėti. **„Vilniaus Rytojus“** juos apšvies, padės patarimais ir pamokymais sumažinti vargų naštą, duos jiems šviesos, kurios dar daugeliui mūsų labai trūksta.

Kvieslys ieško naujų **„Vilniaus Rytojaus“** skaitytojų ir jo platintojų, kviečia visus lietuvius į bendrą darbą mūsų tautos gerovei pakelti, jos garbei apginti. Kviečia prie to darbo visus lietuvius, kieno tik širdyse plaka lietuviškas kraujas, kieno lūpose skamba brangi mūsų gimtoji kalba.

Kaip jau žinote **„Vilniaus Rytojus“** eina antri metai.

Iki 1929 m. lapkričio 16 dienos ėjo kartą į savaitę, o dabar jau eina du kartus teikdamas savo skaitytojams daug žinių iš viso pasaulio, iš Nepriklausomos Lietuvos, iš Rytų Lietuvos ir iš Vilniaus. Apie ką **„Vilniaus Rytojuje“** rašoma? Apie viską. **„Vilniaus Rytojuje“** rasite bėgamaisiais klausimais straipsnių, plačią politikos apžvalgą, daug įvairių žinių, gražių pasiskaitymų, daug dalykų iš ūkio srities. Kiekviename numeryje ūkininkai randa ką nors naudingo apie ūkį. Matote, programa labai plati ir **„Vilniaus Rytojus“** yra pasiryžęs ją išpildyti. Tik jis per Kvieslį prašo prie to darbo prisidėti kuo daugiau lietuvių.

„Vilniaus Rytojus“ visa širdimi geidžia, kad jis būtų skaitomas kiekvieno lietuvio sodiečio ir inteligento namuose, ir todel nesibrangina. **Metams tik 4 zlotai už 104 numerius.** Tai stačiai dovanai, o be to **„Vilniaus Rytojus“** kartais savo skaitytojams ir dovanų duoda, kaip pav. naudingu knygelių.

Dar paklausite, kaip „Vilniaus Rytojus“ užsisakyt? O gi labai prastai.

Išsiųskite per paštą 4 zlotus „Vilniaus Rytojaus“ administracijai: Vilnius, Šw. Jana 8 — 1 ir laikraštis lankys jus per visus metus. Tik paduokite aiškiai savo adresą.

Matote, ką jums papasakojo **„Vilniaus Rytojaus“** Kvieslys; jis jus paragino kuodaugiau išplatinti **„Vilniaus Rytojų“** visoje Rytų Lietuvoje.

Taigi lai nebus nei vieno lietuvio, kuris neskaitytų 1930 metais **„Vilniaus Rytojaus“**.

Linkiu skaitytojams ir platintojams daug laimės ir pasisekimo.

Iki pasimatymo kitais metais.

KVIESLYS.

tyti ir rašyti savo gimtąja kalba; šiais laikais likti visišku bemoksliu negalimas daiktas, tą visi ūkininkai jau supranta. Mažažemių vaikams tuo labiau reikalinga mokintis, nes visą amžių neganys. Išėjęs iš piemenų, atsiduria labai keblioje padėtyje: eitų bernais ar mergomis pas ūkininkus, bet kiekvienas jau pats su šeima savo žemelę apdirba; savo 2—3 dešimtinėse 3—4 broliams nėr ką veikia, pašalinių uždarbių nėra, gyventi ir posipuošti reikia, tai ir ne nuostabu, kad mūsų jaunimas, lyg tos žuvys aketę, apipuola galvatrukčiais agentus, kad kur išemigravus.

Neparodo tai, kad jaunimas, apleisdamas gimtąjį kaimą, nemylįs tėvynės, gėdinasi ir biaurisi darbo Tautos gerovei. Anaiptol, — yra užsidegėlių dirbti Tautos naudai ir gerovei. Jaunimas buriasi į organizacijas, nėra tokio mėnesio, kad nebūtų pas mus to pat jaunimo inicijatyva suvaidinta kelios dešimtys viešų vakarėlių; nežiūrint taip sunkios savo būklės, stropiai padeda varyti kultūrinį darbą, savo promogėlėmis, kurios pas mus, Rytų Lietuvoje, yra labai svarbios.

O čia prikišama jaunimui, kad aptingęs, nenorįs dirbti, girtuokliauja ir kortoja. Tiesa, yra ir tokių, bet nevisi. O kad taiso vakaruškas, į kurias suėjęs pažaidžia, — nieko bloga: tai vienintelė jo pramoga, vienintelis savo sunkios gyvenimo būklės paįvairinimas. Jaunimas visur aktyviai remia, kiek išgalėdamas, organizuotą darbą, bet jo būvį organizuotai gerinti niekam ir įgalvą neateina, o jo padėtis yra ant bedugnės krašto.

Atsimenu, praėjusią žiemą prie 30—40 laipsnių šalčio kirto miške nuo tamsos iki tamsos už 2,5 auksino arba skutė „papierówką“ žydų sandėliuose po 70—80 skatikų dienai. Čia nepramanyta, bet paimta tikra tiesa, o dar sakoma, kad gėdinasi juodų rankų.

Drąsiai galima sakyti, kad tūkstančiai tokių yra pas mus, kurių padėtis ne geresnė už kalinio sunkiųjų darbų būvį, gal dar blogesnė. Nenuostabu, kad užgirdę apie kokį emigracijos agentą važiuoja po 30—40 km. jo ieškodami, arba už šimtų kilometrų važiuoja girių kirsti, kalnų kasti.

Mums visur vienodas darbas, su prakaitu duonelė uždirbama, tik ne visur vienaip apmokama. Tiesą patarlė sako: „su auksinu kišenyje kiekvienas mudras, be jų — kvailas“.

Mūsų laimė — darbas.

Vienas iš daugumos.

ŪKIO SKYRIUS.

Svarbiausios žinios apie kiaulių auginimą.

Veislinės kiaulės.

Dešimties mėnesių kuilys, kuris sveria 125 kg., tinka jau leisti kiaulėms. Kuiliu leisti kiaūlę galima tik vieną kartą į dieną. Vidutiniškai kuiliu galima leisti 100—130 kiaulių į metus. Geras ūkininkas privalo užrašinėti, kiek kiaulių padengė kuilys.

Kuilio gardas turi būti patogus, erdvus ir toliau nuo kiaulių.

Veislinė kiaulė—kaip ir kuilys—turi paeiti nuo gerų ir žinomų tėvų. Perkant tokią kiaulę, reikia būtinai reikalauti liudymo, kad kiaulė ištikrųjų yra kilusi iš gerų tėvų.

10—12 mėnesių kiaulė, kuri sveria ne mažiau 100 kg., galima jau leisti prie kuilio. Iš veislinės kiaulės reikia reikalauti 2 paršavimųsi į metus, tai yra pavasarį ir rudenį.

Veisline kiaulė galima naudoties ilgiau ir trumpiau, tai pareina nuo jos ypatybių. Jeigu kiaulė paršuojasi tik kartą į metus, arba jei paršai blogai auga (žinoma, atatinkamai prižiūrint ir šeriant), tai tokių nereikia veislei palikti. Bendrai, gera kiaule veislei galima naudoties 6—7 metus, o kai kada ir ilgiau.

Paršingas kiaules reikia laikyti ir šerti kartu,—vasarą duoti gerą ganyklą, o žiemą išleisti į tyrą orą pasivaikščioti bent kartą į dieną. Tiktai kokia 10 dienų prieš apsiparšavimą reikia įleisti į atskirą gardą.

Žindamos kiaulės.

Apsiparšavusi kiaulė, o taipogi prieš pat paršavimąsi privalo turėti atskirą gardą, su migiu iš minkštų ir trumpų šiaudų.

Gera veislinė kiaulė vidutinai turi duoti 8 — 10 gerai išlavėjusių ir lygių paršelių.

Jeigu kiaulė pradeda reikalauti kuilio dar žindymo metu, tai ji reikia ir prileisti, nes tai paršeliams nieko nekenkia. Kiekvienas geras ūkininkas turi vesti knygas, kur būtų įrašoma paršelių gyvojo svorio priaugimas. Juo didesni tie priaugimai, juo kiaulė geresnė, kaipo motina.

Vasarą, jau 2 savaites po apsiparšavimui, reikia kiaulę leisti ganyklon.

Žindomieji paršeliai.

Reikia saugoti, kad žindomus paršus kiaulė nenugultų. Todel pirmąsias 4—5 naktis paršelius geriausia atskirti nuo motinos ir kartu laikyti. pintinėje.

Sveiki paršeliai privalo būti linksmi ir turėti rausvą odą. Reikia juos saugoti nuo traukimų ir staigių permainų temperatūros, Labai yra pageidaujama, kad ganykla būtų netoli tvarto. Paršelius reikia kasdien su motina išleisti į orą pasivaikščioti. Gera, kuomet prie tvartų yra tam tikslui gardai, kiekvienai paršingai kiaulei su paršeliais skyrium.

Auginimui tinka tokio svorio paršeliai:

ką tik atsiradę . .	1,2 kg.
už 4 savaičių . . .	6,0 kg.
„ 6 „ , . .	9,0 kg.
„ 8 „ . . .	12,0 kg.
10 „ . . .	18,0 kg.

Neatsaką šiam svorui paršeliai neprivalo būti skiriami auginimui. Penėjimui skiriamus kuiliukus romyti geriausia 4 savaičių.

Nutraukti paršeliai.

Paršelius 8 savaičių galima jau atjunkyti. Jei kiaulė labai gera, tai galima leisti paršelius žindyti 10 savaičių. Paršelius atjunkyti reikia pamažu, ne staiga. Kokia 14 savaičių visas paršelių lizdas galima laikyti kartu, o po to reikia juos sulig svorio ir lyties suleisti į atskirus gardus. Nuo to laiko reikia paršelius sverti kas 15 dieną, kad sužinojus jų prieauglių.

Jauni kuiliukai nuo 4 mėnesio reikia laikyti skyrium. Labai gera, jei prie tvarto būtų įtaisyti atatinkami gardai, kur juos galima būtų kasdien išleisti pabėgioti šviežiam ore.

Kiaulaitės galima laikyti ir šerti kartu.

Penimiai.

Atsimenant visai teisingą patarlę „poilsis ir ramybė tai pusė mėsos — penimiams turime duoti pilniausią ramybę. Reikia švelniai apsieiti su labai neramiomis kiaulėmis, kad jų dar labiau nesuerzinus. Penimių kiaulių į ganyklą geriausia neleisti, kad sumažinus jų judėjimą. Be to, reikia atsiminti, kad penėjimo užbaigimas atatinkamu laiku padidins grynąjį pelną.

Bendros pastabos.

Kiaulių tvartai turi būti šilti, sausi ir atatinkamai vėdinami. Atskirus gardus reikia perskirti balkiu į dvi dali, iš kurių vienoje būna migis, o antroje lovys. Sveikiausios grindys yra medinės, turi turėti pakankamą nuokalnumą, kad srutos nesilaikytų jų paviršiuje, bet subėgtų į tam tyčia įtaisytus šulinius.

Mėšlas iš tvartų reikia kasdien pašalinti, o mažiausia 3 kartus į savaitę. Grindis ir sienas bent 4 kartus į metus reikia išbaltyti vopna. Jei prie kiaulinyčių yra gardai kiaulėms pasivaikščioti, tai laikas nuo laiko reikia iš jų pašalinti mėšlas, užvežti smėlių arba bent išarti.

Kiaules šeriant reikia prisilaikyti švaros; šerti tuo pačiu laiku ir ta pačia tvarka. Prie kiekvieno gardo privalo būti nudažyta juodai lentelė su kiaulės numeriu, gimimo data ir paskutiniu svoriu. Skyrium nuo kiaulių tvartų turi būti bent vienas gardas, į kurį tuojau statome susirgusias kiaules.

Kiaulių šėrimas.

1. Užaugusios paršingos kiaulės.

Vasara ir ruduo. Kiaules išleisti 2 kartu į dieną po 3 valandas į ganyklą ant dobilų, seradelės, žolės, bulvienos arba ruakelienos; 0,5 kg. stipriojo pašaro, žindamoms kiaulėms skiriamo mišinio.

Savaitės prieaugis 1 kg.

Žiemą. 8 + 12 kg. kapotų burokų, 0,5 kg, pelų (pusę avižinių) o kitą pusę seradelės, dobilinių arba lininių) ir 0,5 kg. stipriojo pašaro žindamoms kiaulėms skiriamo mišinio.

2. Žindamos kiaulės.

Pirmąsias 2—3 dienas šviežiai apsiparšavusioms kiaulėms duodama buizos iš stambiai sumaltų avižų, kvietinių sėlenų ir vandens. Paskui, žiūrint kokia kiaulė ir kiek paršelių, duodama 2 — 4 kg. tokio stiprųjų pašarų mišinio: 25% stambiai numaltų miežių, 25% stambiai numaltų rugių, 20% stambiai sumaltų avižų, 20% kvietinių sėlenų, 5% žuvų miltų, 4% mėsos miltų ir 1% kreidos (kredy sulamowanej). Jei galima, tai žuvų ir mėsos miltus galima pakeisti separuotu pienu, duodant jo 3 — 6 litrus. Be to, tas pats pašaras, kaip ir paršingoms kiaulėms, tai yra vasarą ganykla, o žiemą burokai su pelais. Po 10 savaičių žindymo kiaulė neprivalo nustoti svorio daugiau kaip 10 kg.

3. Žindomieji paršeliai.

Paršeliams duodama žįsti kiaulę 7—10 savaičių.

Šėrimas be pieno. Pradedant nuo 4 savaitės duodama ligi soties šių maistingųjų pašarų mišinio: 80% stambiai sumaltų miežių, 11% žuvų miltų, 8% sausų mielių, arba mėsos miltų, 1% kreidos (kredy szlamowanej).

Šėrimas su separuotu pienu. Jauniems paršeliams duodama nedaug pieno, senesniems galima duoti 1—15 litro į dieną. Be to, dar duodama mišinio iš 90% stambiai sumaltų miežių, 9% žuvų miltų ir 1% kreidos — kiek gali mėsti.

Atjunkyti paršeliai.

Atjunkytiems paršeliams $2^1/_3$—4 mėnesių senumo duodama ligi sočių:

Vasarą. 30% stambiai sumaltų miežių, 30% stambiai sumaltų rugių arba kukurūzų, 24% sėlenų, 10% žuvų miltų, 5% mėsos miltų, 1% kreidos. Taip pat duodama nedaug žolės.

Žiemą. 65% bulvių. 10% stambiai sumaltų miežių, rugių arba kukurūzų, 10% sėlenų, 8% žuvų miltų, 6% mėsos miltų, 1% kreidos.

Savaitės prieauglius 2—3 kg.

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Švenčionys. Yra Vilniuje lenkų choras „Echo“. Tą chorą globoja Švietimo Ministerija. Jis lankosi ir į kitus provincijos miestus. Ko jis ten lankosi — visi gerai suprantame. Buvo jis XII-1 d. ir Švenčionyse. Dainavo moksleiviams liaudies lenkiškas dainas, publikai patriotines. Tame chore dalyvavo *Eidukonis Stasys, Barkauskas, Jasiulionis ir Pilypavičiūtė*. Barkauskas su Eidukoniu, matomai, dar chorui netinka, tai jiems davė kitą darbą: Eidukonis stovėjo tarpduryj ir tvarkos dabojo, Barkauskas svečiams kedes nurodinėjo. Juos lenkai vadino studentais ir jiems tai labai patiko (!?*Red.*).

Ž. d.

Red. prierašas. *Šiai, nors ir pavėluotai korespondencijai duodame vietos, kad platesnė visuomenė žinotų, kokiame darbe dalyvauja kai kurie mūsų būsimieji vargoninkai.*

Dūkštas. Orkestrui įrengti paaukavo *Vilniaus lietuviai*: p.p. K. K. 3 auks., P. K. 2 a., S. U. 3 a., Kun. P. B. 5 a., A. M. 1 a., J. B. 2 a., V. B. 2 a., Š. 2 a., V. J. 2 a., M. J. 1 a., Al. B. 5 a., *Dūkštai:* Dūkšto parap. kun. klebonas Z. B. 50 a., A. R. 5 a.. *Sodžiai*: Ligūnai 13 a. 90 sk., ir Ligūnų Šv. Kaz. Sk. 38 a., Vardziukiemis 7 a. 50 sk., Juraželiai 6 a., Driškūnai 8 a. 30 s., Grikepeliai 5 a. 50 s., Varnos 7 a., Bykėnai 13 a.20 s., Žuziniai 9 a., Kaniūkai 9 a. 10 s., Sčiūrys 3 a. 50 s., Keižiai 4 a. 30 s., Sokiškys 11 a. 80 sk., Dvarykščius 7 a. 15 sk., Ažukarklinė 5 a. 50 sk., Pažemiškis 20 a. 60 sk., Kalviškės 21 auks.. **Viso 272 auksinai 65 skatikai.** Lietuv. Šv. Kazimiero Orkest. Sekcijos valdyba paaukavusiems taria nuoširdžiai **Ačiū!** 29-XIII-8 d. susirinkę šios parapijos skyrių pirmininkai, su kun. klebonu priešakyje nutarė įsigyti Šv. Kazimiero vėliavą ir rengtis prie Vytauto Didžiojo 500 m. mirties sukaktuvių paminėjimo.

Valdyba.

N.-Strūnaitis, Švenč. vals. Mūsų sodžiuje yra šiemet dvi mokyklos: lenkiška ir lietuviška. Strūnaitiškiems ilgai reikėjo rūpintis lietuviškos mokyklos. Dabar jie savo tikslą pasiekė, lietuvių mokykla tapo patvirtinta, kurion ir leidžia savo vaikus. Lenkiškon mokyklon eina iš mūsų sodžiaus tik trys mokiniai.

Jaunimo yra čionai daug. Šventadieniais susirinkę mėgsta padainuoti gražių lietuviškų dainelių, kartais ir laikraštį mėgsta paskaityti, gaila, kad nėra kam jaunimui vadovauti. Tik viena yda yra pas strūnaitiškius, būtent, dažnai susirinkę šventadieniais mėgsta pasistatę bonkutę po „burnelę“ išgerti. Neužmirškime, jog butelis yra kenksmingas ir sveikatai ir kišenei.

Uola.

Lėpšiai. Ceikinių vals. Nedidelio mūsų sodžiaus gyventojai paskutiniu metu bent kiek ėmė krutėti. Jaunimas prisirašė prie šv. Kaz. Draugijos skyriaus Mikalavėly. Lapkričio 17 d. įvyko čia jaunimo susirinkimas, kuriame buvo skaityta paskaita: „Kultūra ir Religija“, dainos ir deklamacijos. Visa tai labai nepatinka kaimyninėms šlėktelėms, bet į juos mūsų jaunimas domės nekreipia.

Vienas dar peiktinas dalykas, tai kad sodžiun pareina vos vienas egz. „Vil-Rytojaus“ ir 1 „Jaunimo Draugo“. Tai per maža.

Uralaitis.

Vaišiūnai, Kaltinėnų vals. Nežiūrint, kad mūsų sodžius stovi demarkacinėj linijoj, viešas lietuvių gyvenimas yra gana gyvas. Sodžiun pareina 7 egz. „Vilniaus Rytojaus“ ir 4 „Jaunimo Draugo“. Pageidaujama būtų, kad lietuvių laikraštis lankytų kiekvieno lietuvio pastogę. Lapkričio 24 d. vietinio jaunimo rūpesniu buvo surengtas viešas lietuvių vakaras. Vaidinta net 3 komedijėlės: „Vargšas Tadas“, „Gaila ūsų“ ir „Nepavykusi komedija“. Vaidinimas nusisekė gerai. Turime ir savo vargais negalais iškovotą lietuviškąją mokyklą, kurioje šiemet mokytojauja p. P. Cicėnaitė. Gera būtų tiktai, kad bent kiek prasilavintų ir jaunimas.

K. Plunksna.

Viln.-Trakų apskr.

Kamarūnai, Varėnos vals. Didelis mūsų kaimas turi apie 50 ūkininkų. Senesnieji yra susibūrę į Ūkio Ratelį, o jaunimas į Šv. Kazimiero Draugijos Skyrių.

Gruodžio mėn. 8 d. čia įvyko šio Skyriaus narių susirinkimas d-ro Vinco Kudirkos 30 metų mirties sukaktuvėms paminėti. Susirinkime paskaityta paskaita, apibūdinanti mūsų didvyrio gyvenimą, jo darbus ir nuopelnus lietuvių tautai. Be to Emilė Aliukaitė paskaitė tos dienos iškilmėms pritaikintą referatą. Susirinkimas baigėsi Tautos himnu ir visi su pakeltu ūpu išsiskirtė į namus.

Šiaip jau per savo susirinkimus ir pasilinksminimus žymi dalis jaunimo laikosi padoriai ir mandagiai. O šio sodžiaus mergaitėms tai ištikrųjų reikia tarti ačiū už gražias lietuviškas daineles, kurios nuolat čia skamba.

Valentukas.

Braslavės apskr.

Girdžiūnai, vals. Kadangi visi mus peikė, tai sakom: mes „blogieji“ susirašykim Šv. Kazimiero Draugijon Bieniūnuose. Brūkšt, užkart nes 33 užsirašėm, ir daugumas iš mūsų liko išrinkti valdybos nariais. Pradėjome šį tą veikti. Nesenai bendromis jėgomis buvo suvaidintas viešas lietuviškas vakarėlis. Gaila tiktai, kad yra tokių (iš kitų kaimų), kuriems toksai darbas nerūpi. Bet rugiuose kūkalių visuomet atsiranda.

Prasčiokas.

— Graikijoje prezidentu išrinktas Zaimis; Venizelosas tapo ministerių pirmininku.

— Ryme eina fašistų partijos vadų pasitarimai; dalyvauja ir Musolini; tariasi vidujiniais partijos reikalais.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Nauja lietuviška opera.

Lietuvos laikraščiai praneša, kad kompozitorius muzikas Karnavičius rašo muziką naujai lietuviškai operai, kurios turinys paimtas iš A. Mickevičiaus „Gražinos"; siužetą paruošė poetas Kazys Inčiūra. Opera bus pavadinta „Gražina". Šiuo metu rašo operas dar du Lietuvos kompozitoriai, būtent, Tallat-Kelpša ir Gruodis.

Malonūs reiškiniai.

„Lietuvos Aidas" praneša, kad nuo 1930 metų pradžios bus atgaivintas literatūros ir meno žurnalas „Gairės", kurį kadaise redagavo rašytojas dramaturgas K. Puida. Laikraštis žadąs eiti su spalvotom iliustracijom. Taip pat prieš Kalėdas turėjęs išeiti, prieš metus sustabdytas žurnalas „Meno Kultūra". Šis žurnalas bus savaitinis.

Pradžios mokyklų pertvarkymas.

Lietuvos spauda praneša, kad Švietimo Ministerija ruošianti pradžios mokyklų pertvarkymo įstatymą. Būtent, netolimoj ateity pradžios mokyklose bus įvestas 6 metų mokslas su praktikos pamokomis: sodžiuje—žemės ūkio, o miestuose — pramonės.

Sovietų Rusijos atstovas atš uktas iš Kauno.

Spaudos žiniomis, ligšiolinis Sovietų Rusijos atstovas Kaune p. Ovsiejenko tapo pakviestas skubotai į Maskvą. Spėjama, kad jis bus paskirtas Sovietų Rusijos atstovu Varšuvoje. Kas bus Sovietų Rusijos atstovu Kaune, tuo tarpu nežinia. Laikinai atstovo pareigas eina atstovybės tarėjas p. Rabinavičius.

Lietuvoje pavasaris.

Šiomis dienomis Kauno mūgėje sodiečiai buvo atvežę parduoti šviežiai pririnktų miškuose baravykų. Kartu pranešama, kad Marijampolės apylinkėje pradėjo žydėti alyvos, Kauno apylinkėse — žemuogės, Dotnavos — lazdynai, Tilžės — mėlynės.

Lietuva reikalauja Vilniaus miesto archyvo.

Kauno Universiteto rektorius prof. Čepinskis kreipėsi į Lietuvos atstovą Maskvoje p. Baltrušaitį, prašydamas išrūpinti Sovietų Rusijos vyriausybės sutikimą sugrąžinti Lietuvai išvežtą prieš vokiečių okupaciją Vilniaus miesto archyvą. Iki šiol dar negauta jokio atsakymo, bet greičiausiai einant 1920 m. liepos 12 d. Maskvos sutart mi, Vilniaus archyvai Lietuvai bus sugrąžinti.

Kaune atidarytas vandentiekis.

Laikinoji Lietuvos sostinė — Kaunas kultūros srityje eina dideliais žingsniais pirmyn. Tarp kitų naudingų miestui įrengimų, šiomis dienomis padarytas dar vienas svarbus gyventojams dalykas, tai vandentiekio įvedimas. Iškilmingas vandentiekio atidarymas įvyko šio mėn. 15 dieną. Pradėjęs veikti vandentiekis turi apie 20 kilometrų ilgio ir kainavo virš 4 milijonų litų.

Vyskupų konferencija pertraukta.

Kaip jau rašėme, Nepriklausomosios Lietuvos katalikų vyskupų konferencija prasidėjo šio mėn. 12 dieną. Dabar gaunama žinių, kad konferencija pertvarkyta ir bus tęsiama sausio mėnesį. Laikraščiai praneša, kad artimiausiu metu Kauno arkivyskupas metropolitas Skvireckas išleisiąs oficialų pranešimą apie konferencijos eigą.

VIETOS KRONIKA.

Gimnazijos mokinių koncertas.

Gruodžio 15 d. Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje įvyko tos gimnazijos moksleivių koncertas, į kurį atsilankė ir moksleivių tėvų dalis. Pirmą kartą pasirodė pučiamųjų instrumentų orkestras ir gražiai sugrojo „Pavasario" maršą. Prieš publiką perėjo visa eilė jaunų pijanisčių ir pijanistų, smuikininkų. Reikia pastebėti, kad šioji meno šaka musų gimnazijoje dėka p. direktoriaus Sikšnio ir p. Galkausko pastangoms plėtojasi ir kyla. Muzikos šiais metais mokosi 102 moksleiviu.

Konfiskavimai.

Vilniaus Storastijos parėdymu sukonfiskuotas laikraščio „Życie Ludu" numeris už straipsnį, kuriame paliesta klausimas, kaip buvo suvartotos pašalpos, kartos nukentėjusiems ūkininkams del pereitų metų nederliaus.

Taip pat šio mėn. 14 d. sukonfiskuotas gudų laikraštis „Bielaruskaja Krynica". Redaktorius traukiamas teismo atsakomybėn.

Bado pavojus.

Laikraštis „Słowo praneša, kad sulig apskričių valdžių apskaitymo, Vilniaus kraštui gręsia netolimoj ateity badas. Ir taip, 1930 metais reikės damaitinti Dysnos apskrity 7000 mažamečių vaikų, Švenčionių apskr. — 1000, Pastavų — 000 ir Molodečno — 2800. Gi Breslaujos apskrity padėtis yra dar blogesnė, nes ten šiemet ištiko didelis nederlius. Šioj apskrity reikalinga bus šelpti 2500 vaikų, 3000 vyresniųjų vaikų ir 6000 suaugusių. Turint galvoj, kad dar yra tik žiemos pradžia, o iki rugiapiūtės paliko 8—9 mėnesiai, badaujančių skaičius dar padidės. Tuo tarpu artimiausiu metu reikalingi bus pašalpos apie 2 milijonai Vilniaus krašto gyventojų.

„Vilniaus Rytojaus" Kvieslys.

Su šiuo numeriu išsiuntinėjame skaitytojams „Vilniaus Rytojaus" Kvieslį. Prašome jį praplatinti tarp savo kaimynų. Taip pat prašytūmėm atsiliepti mūsų laikraščio platintojus, kurie galėtų Kvieslį paskleisti sodžiuose.

Kalėdų atostogos.

Šiandieną visose vidurinėse ir pradžios mokyklose prasideda Kalėdų atostogos. Daugelis moksleivių po sunkaus darbo skuba į sodžius pasilsėti ir naujų spėkų įsigyti. Mes iš savo pusės linkime mūsų jaunuoliams ir jaunuolėms linksmų švenčių.

Prie ko priėjome.

Vilniuje darbuojasi kelios dešimtys sekvestratorių, kurie netik renka mokesčius, bet jei kas del skurdo negali užmokėti, tai vieni patys, arba pasikvietę policiją surašo daiktus, kuriuos paskui parduoda. Prie kokių scenų prieinama, rodo šitas pavyzdys, kurį padavė „Słowo" Nr. 291. Štai jis.

„Egzekucinis magistrato skyrius praneša p. Bertai Malkai (Vokiečių g. 6), kad š. m. lapkričio 7 d. buvo parduoti viešojoj licitacijoj padengti nesumokėtiems p. Malkos mokesčiams susekvestruotų 100 moteriškų vasarinių skrybelių. Gauta licitacijoj 10 zlotų suma taip padalinta: mokesčiams padengti — O, bausmė už vilkinimą — 8 zl. 90 gr., egzekucijos ir daiktų pervežimo (?) išlaidos—1 zl. 10 sk. ir licitacijos išlaidos —10 sk".

Reikia tik įsižiūrėti į šitą faktą, o pamatysime, kad jis yra tragiškas. Paimama iš vargšės krautuvininkės 100 skrybelių ir parduodama juos už 10 zlotų reiškia po 10 sk. už skrybelę. Atskaitoma kitos išlaidos, o mokesčiai vistiek nemokėti. Tuo būdu anksčiau ar vėliau iš jos vėl bus imama daiktai ir vėl licituojama ir tt... be galo.

Silpnas priešventinis judėjimas.

Nors Kalėdų šventės čia pat, bet krautuvėse judėjimas yra labai mažas. Pasiteiravus pas krautuvininkus, šie nusiskundžia, kad šiuo metu, prieš šventes judėjimas visai nepadidėjo, nes didžiuma gyventojų pinigų neturi ir ima visą kreditan (bargan). Pav. valdininkas priėmęs per mėnesį bargan 200—250 zlotų sumai, sulaukęs pirmo kito mėnesio, atneša 50—100 atiduoti, o likusiais užmoka kitur padarytų skolų dalį ir nuo pirmo vėl gyvena skolon imdamas, ir taip be galo; del tokios sunkios ekonominės padėties ir visos šventės niekuo nesiskiria nuo paprastų dienų, jei bent vienur kitur krautuvių languose prikabinama labai menkos vertės blizgučių ir popierinių papuošalų. Bet ir tų nieks neperka.

Iš Vilniaus Šv. Mikalojaus parapijos gyvenimo.

1921 metais Jo Ekscelencija vyskupas J. Matulevičius leido Šv. Mikalojaus bažnyčiai turėti ir vesti parapijos knygas ir teisėtai bei reikšmingai atlikti tikybinius bei civilinius jungtuvių, krikšto, mirimo metriku aktus, jei akto dalyvių bent vienas yra lietuvis. Tuo būdu Vilniaus miesto lietuviai gavo teises visus tikybinius reikalus atlikti savo bažnyčioje ir Šv. Mikalojaus bažnyčia virto lietuvių parapija Vilniuje. Tiesa, nepatogi bažnyčios vieta ir nepatogios Vilniaus susisiekimo sąlygos neleidžia visiems lietuviams naudotis savo bažnyčia; dauguma lietuvių lankosi artimesnėse kitų parapijų bažnyčiose, bet vis delto Šv. Mikalojaus bažnyčia skaitosi Vilniuje lietuvių katalikų centru. Gera būtų, kad lietuviai katalikai — tiek liaudis tiek šviesuoliai—daugiau ir burtųsi apie savo bažnyčią ir padėtų jos laikyti.

Šiemet Šv. Mikalojaus bažnyčia turi kaip tik daugiau išlaidų, nes veda kanalizaciją ir sujungtą su tuo kai kurių trobesių remontą bei perstatymą. Bažnyčios reikalams daroma rinkliava tarp lietuvių.

Bažnyčios darbams prižiūrėti ir lėšoms ieškoti susidarė iš parapiečių bažnytinis komitetas, kurį lapkričio 12 dieną užtvirtino Jo Ekscelencija Vilniaus Arkivyskupas. Komitetas jau pradėjo veikti šiame sąstate: pirmininkas kun. klebonas K. Čibiras, vice-pirmininkas—direkt. Juozas Kairiūkštis, kasininkas—p. Z. Stašienė, sekretorius—K. Kriščiukaitis ir nariai be ypatingų pareigų kun. V. Taškūnas, Petras Linarskis, Karolina Valentaitė ir Ona Mikalauskaitė.

Gruodžio 15 dieną komitetas svarstė bažnyčios skolų sumokėjimo klausimą ir nutarė pasiūlyti Vilniaus lietuviams susirašyti parapiečiais prie Šv. Mikalojaus bažnyčios ir apsidėti metiniu ar mėnesiniu mokesčiu bažnyčios reikalams. Skolų jau yra apie 7—8,000, o dar remonto bus daugiau netolimoje ateityje. Yra dar skolų ir prieškarinių.

Redakcijos atsakymai.

P. K. Aukštaičiui. Tamstos užmokėta už laikraštį iki 1930 m. sausio 1 dienos. Korespondencija šiuo žygiu dar netilps, bet ateityje prašome rašinėti.

Mik. Jakimavičiui ir Kotr. Juodvalkienei — po 2 zlotus gavome. Konst. Jakimavaičiui — 4 zl. gavome. Ačiū.

P. Vienam iš daugumos. Širdingą ačiū tariame už Tamstos atsiųstą straipsnį. Mes jį dedame savo laikraštin. Prašome ir toliau mums rašinėti

P. Osys. Paruošk Tamsta šiltą maudyklę, kad visas galėtum ligi kaklo pasinerti. Vandenyje ištirpink „mėlyno akmenėlio" (turkuso), kurio galima gauti vaistinėse arba ir šiaip krautuvėse: jojo reikia imti: kiaušinio dydis 5—6 kibirams vandens. Maudyklėje reikia pabūti nors pusvalandis, sukaisti ir paskui apsiplauti tyru šiltu vandeniu. Kartu reikia pamainyti baltinius ant savęs ir lovoje; gerai apsivilkti kitais rūbais, kurie senai dėvėti. Vartotus skalbinius gerai išvirinti.
Jei nepraplutų, reikia maudyklė pakartoti ir „akmenėlio" daugiau įsidėti. Tik išpildykite visas sąlygas.

Kursai folkloro rinkėjams.

Lietuvių Mokslo Draugijos Valdyba ruošia šio mėn. 28, 29 ir 30 dienomis Vilniuje trumpus kursus folkloro rinkėjams. Bus skaitoma tarp kita ko: 1) senovės palaikų reikšmė, jų saugojimas ir rinkimas; 2) kas yra folkloras ir kaip rinkti jo medžiaga; 3) kaip atvaizduoti vietinių Rytų Lietuvos tarmių ypatybės ir kurie rašmens tam vartotini, renkant dainas, pasakas, patarles, mįsles ir kt.

Kas nori dalyvauti tuose kursuose, tepraneša apie tai žodžiu ar raštu Lietuvių Mokslo Draugijoj (Vilnius, Gimnazjalna Nr. 4). Kursų lankytojai nieko nemoka.

Visuotininis metinis

Lietuvių Mokytojų Sąjungos narių

SUSIVAŽIAVIMAS

šaukiamas š. mėn. 31 d. 8 val. rytą Vilniuje, Vytauto Didžiojo Gimn. salėje.

Dienotvarkė:

1. Valdybos pranešimas apie Sąjungos veikimą ir piniginė apyskaita;
2. Revizijos komisijos pranešimas;
3. Naujų narių priėmimas;
4. Pranešimai iš vietų.
5. Valdybos ir revizijos komisijos rikimai;
6. Sumanymai:
   a) dėjimasis prie Mokytojų Profesinių Sąjungų Centro Komisijos
   b) Kiti sumanymai.
7. Referatai.

Pastaba: Visuotinis Susivažiavimas šios dienotvarkės punktų eilę keičia savo nuožiūra.

Asmens, kurie turi paruošę arba paruoš Susivažiavimui referat, malonės pranešti Sąjungos Valdyba jų turinį bent savaitę laiko prieš Susivažiavimo dieną (Adr.: Vilnius, Didžioji 2, but. 2).

VALDYBA.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.